

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o industrijskim emisijama sadržan je u odredbi člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Oblast industrijskog zagađenja u Crnoj Gori uređena je Zakonom o životnoj sredini („Službeni list CG“, br. 52/16) i Zakonom o industrijskim emisijama („Službeni list CG“, br. 17/19, 3/23, 34/24 i 84/24), kao i podzakonskim aktima donijetim na osnovu navedenih zakona.

Važeći Zakon o industrijskim emisijama predstavlja osnovni pravni okvir za integrisano sprječavanje i kontrolu zagađivanja koje potiče od industrijskih aktivnosti i kojim su u značajnoj mjeri prenijete odredbe Direktive 2010/75/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. novembra 2010. godine o industrijskim emisijama (integrisano sprječavanje i kontrola zagađivanja) (u daljem tekstu: IED).

U međuvremenu je usvojena Direktiva (EU) 2024/1785 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. aprila 2024. godine o izmjeni Direktive 2010/75/EU o industrijskim emisijama (integrisano sprječavanje i kontrola zagađivanja) i Direktive 1999/31/EZ o odlaganju otpada (u daljem tekstu: izmijenjena IED), kojom je značajno unaprijeđen i proširen regulatorni okvir za sprječavanje i smanjenje industrijskog zagađenja. Izmijenjena IED stupila je na snagu 4. avgusta 2024. godine, a države članice Evropske unije bile su dužne da potrebne zakone i druge propise usklade sa njenim odredbama do 1. jula 2026. godine.

Imajući u vidu obim i sadržaj izmjena uvedenih izmijenjenom IED, kao i potrebu obezbjeđivanja jasnog, cjelovitog i međusobno usklađenog pravnog okvira za industrijske emisije, ocijenjeno je da je potrebno donijeti novi Zakon o industrijskim emisijama, kojim će se postojeći sistem unaprijediti i uskladiti sa novim zahtjevima prava Evropske unije.

Donošenjem ovog zakona obezbijediće se unapređenje sistema integrisanog sprječavanja i kontrole zagađivanja, uz istovremeno jačanje zaštite životne sredine i zdravlja ljudi, efikasnije korišćenje resursa, smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, podsticanje cirkularne ekonomije i korišćenja inovativnih tehnika, kao i veća transparentnost i učešće javnosti u postupcima izdavanja i preispitivanja dozvola.

Poseban značaj u novom regulatornom okviru ima dalje unapređenje principa, prema kojem se u postupku izdavanja dozvole i utvrđivanja uslova rada instalacije sagledavaju svi relevantni uticaji na životnu sredinu, uključujući emisije u vazduh, vodu i zemljište, stvaranje otpada, korišćenje sirovina i resursa, energetske efikasnosti, korišćenje vode, buke, mirisa, sprječavanje udesa, kao i zaštitu zdravlja ljudi. Izmijenjena IED dodatno naglašava potrebu postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine kao cjeline, uključujući zaštitu ljudskog zdravlja i klime.

Jedan od osnovnih elemenata novog sistema i dalje predstavlja primjena **najboljih dostupnih tehnika (BAT)**. Međutim, izmijenjena IED dodatno proširuje sadržaj BAT zaključaka, tako da se, pored nivoa emisija povezanih sa najboljim dostupnim tehnikama (BAT-AEL), uzimaju u obzir i nivoi povezanih sa najboljim dostupnim tehnikama u pogledu **učinka na životnu sredinu**, uključujući potrošnju energije i vode, korišćenje resursa, efikasnost materijala i druge relevantne pokazatelje. Na

taj način se sistem dozvola dodatno usmjerava od kontrole pojedinačnih emisija ka ukupnom unapređenju ekološkog učinka industrijskih instalacija.

Novim zakonom dodatno će se urediti **sistem upravljanja zaštitom životne sredine (Environmental Management System – EMS)** za obuhvaćene instalacije. EMS treba da obuhvati ciljeve i pokazatelje ekološkog učinka, mjere za sprječavanje nastanka otpada, optimizaciju korišćenja energije i resursa i ponovnu upotrebu vode, mjere za smanjenje upotrebe i emisija opasnih supstanci, kao i druge mjere za kontinuirano unapređenje ekološkog učinka i bezbjednosti instalacije. Za određene instalacije EMS će obuhvatiti i informacije o transformaciji postrojenja ka održivoj, čistoj, cirkularnoj i klimatski neutralnoj industriji.

Izmijenjenom IED dodatno se jača princip **efikasnog korišćenja resursa i prelaska na cirkularnu i klimatski neutralnu industriju**. U okviru utvrđivanja najboljih dostupnih tehnika uzimaju se u obzir, između ostalog, potrošnja i priroda sirovina, uključujući vodu, efikasnost korišćenja resursa, mogućnost ponovne upotrebe i mjere dekarbonizacije.

Novim zakonom unaprijediće se i **zaštita zdravlja ljudi**, koja je eksplicitno snažnije integrisana u ciljeve i zahtjeve IED. Pri utvrđivanju najboljih dostupnih tehnika, uslova dozvole i mjera za sprječavanje i smanjenje zagađivanja, potrebno je obezbijediti visok nivo zaštite zdravlja ljudi i životne sredine. Istovremeno, izmijenjena IED uvodi pravo lica pogođenih nezakonitim zagađenjem koje je dovelo do štete po zdravlje da, pod propisanim uslovima, zahtijevaju i dobiju naknadu štete.

Poseban značaj dat je podsticanju inovacija i primjeni novih i nastajućih tehnika. Izmijenjena IED omogućava fleksibilniji regulatorni pristup u slučajevima testiranja nastajućih tehnika, uz utvrđivanje odgovarajućih uslova i vremenskih ograničenja, a na nivou Evropske unije uspostavljen je i Innovation Centre for Industrial Transformation and Emissions (INCITE), čija je uloga da prikuplja i učini dostupnim informacije o inovativnim tehnikama za sprječavanje i kontrolu zagađivanja i transformaciju industrije.

Novim zakonom unaprijediće se i sistem izdavanja i preispitivanja integrisanih dozvola, uključujući preciznije utvrđivanje uslova rada instalacija, zahtjeva za praćenje emisija i ekološkog učinka, kao i obavezu preispitivanja uslova dozvole u skladu sa razvojem najboljih dostupnih tehnika. Posebna pažnja posvećuje se uspostavljanju jasnijeg odnosa između graničnih vrijednosti emisija i nivoa emisija povezanih sa BAT, kao i uslovima pod kojima se mogu odobriti odstupanja, uz obavezu obrazlaganja i dokazivanja njihove opravdanosti.

U oblasti inspekcijskog nadzora zadržava se pristup zasnovan na riziku, uz dalje unapređenje planiranja i sprovođenja nadzora nad instalacijama, praćenja usklađenosti sa uslovima dozvole i dostupnosti relevantnih informacija javnosti.

Izmijenjena IED dodatno jača transparentnost, učešće javnosti i pristup informacijama i pravdi. U tom smislu, novim zakonom potrebno je obezbijediti dostupnost relevantnih informacija o dozvolama, radu instalacija i njihovom uticaju na životnu sredinu, kao i odgovarajuće mogućnosti učešća javnosti u postupcima odlučivanja.

Novi zakon takođe će obuhvatiti izmjene i proširenja područja primjene IED, uključujući nove ili proširene kategorije aktivnosti, kao i posebna pravila za određene aktivnosti. Izmijenjena IED, između ostalog, proširuje područje primjene na dodatne industrijske aktivnosti, dok se za intenzivni uzgoj svinja i živine uvodi poseban, pojednostavljeni režim registracije i pravila rada zasnovana na najboljim dostupnim tehnikama.

Donošenjem ovog zakona stvoriće se pravni osnov za dalje unapređenje sistema industrijskih emisija u Crnoj Gori, njegovo potpuno usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, kao i za efikasniju primjenu principa prevencije i smanjenja zagađivanja na izvoru. Istovremeno će se stvoriti uslovi za postepenu transformaciju industrije ka čistijim, resursno efikasnijim, cirkularnim i klimatski neutralnim proizvodnim procesima, uz visok nivo zaštite životne sredine i zdravlja ljudi.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

U cilju harmonizacije u oblasti sprječavanja i kontrole industrijskog zagađivanja sa legislativom Evropske Unije, kako bi se ispunili prioriteti u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja i približili standardima koji se primjenjuju u EU, pristupilo se pripremi Zakona o industrijskim emisijama u cilju što potpunijeg transponovanja:

- Direktiva (EU) 2024/1785 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. aprila 2024. godine o izmjeni Direktive 2010/75/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. novembra 2010. o emisijama iz industrije i stočarstva (integrisano sprječavanje i kontrola zagađenja) kojom se propisuju pravila o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja nastalog zbog industrijskih aktivnosti;
- Direktiva 2015/2193 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2015. o ograničenju emisija određenih zagađujućih supstanci u vazduh iz srednjih uređaja za loženje utvrđuje pravila za kontrolu emisija sumpor dioksida, azot oksida, ugljen monoksida i čvrstih čestica u vazduh iz srednjih uređaja za loženje, čime bi se smanjile emisije u vazduh i potencijalni rizici od tih emisija za zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- Regulativa 2017/852 Evropskog parlamenta i savjeta od 17. maja 2017. o živi i stavljanju van snage Regulative EU br: 1102/2008 uspostavlja mjere i uslove za upotrebu i skladištenje žive, živinih jedinjenjaj smjesa žive, kao trgovinu, proizvodnju i upotrebu proizvoda kojima je dodata živa.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

OSNOVNE ODREDBE

Član 1 (Predmet zakona): Ovim članom utvrđuje se predmet zakona, odnosno mjere za sprečavanje i kontrolu emisija iz industrijskih postrojenja koje mogu negativno uticati na zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra, sa ciljem postizanja visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine u cjelini.

Član 2 (Izuzeće od primjene): Ovim članom propisuje se da se zakon ne primjenjuje na postrojenja u kojima se obavljaju aktivnosti namijenjene istraživanju, razvoju i ispitivanju novih proizvoda i postupaka.

Član 3 (Upotreba rodno osjetljivog jezika): Ovim članom uređuje se upotreba rodno osjetljivog jezika, na način da izrazi koji se za fizička lica koriste u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 4 (Načela integrisanog sprečavanja i kontrole zagađivanja životne sredine): Ovim članom utvrđuju se načela na kojima se zasniva integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja životne sredine, i to načelo predostrožnosti, integrisanog pristupa, održivog razvoja, hijerarhije upravljanja otpadom, načelo „zagađivač plaća“ i načelo pristupa informacijama i učešća javnosti.

Član 5 (Značenje izraza): Ovim članom definišu se izrazi koji se koriste u zakonu radi njihove jednoobrazne primjene, uključujući pojmove koji se odnose na postrojenja, emisije, najbolje

dostupne tehnike, ekološke performanse, operatera, postrojenja za sagorijevanje, spaljivanje i suspaljivanje otpada, organske rastvarače, živu, uslovno grlo i obezbjeđivanje usklađenosti.

GLAVA II. INTEGRISANA DOZVOLA (Članovi 6–33)

Član 6 (Vrste aktivnosti i postrojenja): Ovim članom propisuje se da postrojenja mogu otpočeti obavljanje aktivnosti samo na osnovu integrisane dozvole, dok se vrste aktivnosti i postrojenja, sa odgovarajućim kapacitetima, za koje se dozvola izdaje određuju propisom Vlade.

Član 7 (Dozvola): Ovim članom uređuju se slučajevi u kojima se izdaje integrisana dozvola, njen obuhvat i period važenja, kao i nadležnost organa uprave za njeno izdavanje. Dozvolom se utvrđuju mjere zaštite relevantnih segmenata životne sredine u skladu sa najboljim dostupnim tehnikama.

Član 8 (Zahtjev za izdavanje dozvole): Ovim članom propisuje se da se dozvola izdaje na zahtjev operatera i detaljno se uređuju podaci koje zahtjev mora da sadrži, uključujući podatke o postrojenju, sirovinama, emisijama, uticajima na životnu sredinu, primjeni najboljih dostupnih tehnika, upravljanju otpadom, energetske efikasnosti i monitoringu. Propisuje se i dostavljanje netehničkog prikaza i oblik podnošenja zahtjeva.

Član 9 (Dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje dozvole): Ovim članom propisuje se dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje dozvole, uključujući tehničku dokumentaciju, planove monitoringa, upravljanja otpadom, energetske efikasnosti i prevencije udesa, dokumentaciju o procjeni uticaja i izvještaj o postojećem stanju. Uređuje se i sadržina izvještaja o postojećem stanju i ovlašćenje za bliže propisivanje programa mjera.

Član 10 (Tajnost i dostupnost podataka): Ovim članom omogućava se operateru da, prilikom podnošenja zahtjeva, zatraži određivanje stepena tajnosti za pojedine podatke, a organu uprave se propisuje obaveza čuvanja tako označenih podataka u skladu sa zakonom.

Član 11 (Postupanje po zahtjevu za izdavanje dozvole): Ovim članom propisuje se obaveza organa uprave da, nakon prijema urednog zahtjeva, provjeri podatke i informacije sadržane u zahtjevu, kao i priloženu dokumentaciju.

Član 12 (Obavješćavanje zainteresovanih organa, organizacija i javnosti): Ovim članom uređuje se objavljivanje podnietog zahtjeva, obavješćavanje zainteresovanih organa, organizacija i javnosti, pravo na uvid i dostavljanje kopije zahtjeva, kao i rok u kojem se mogu dostaviti mišljenja.

Član 13 (Nacrt dozvole): Ovim članom propisuje se rok za izradu i objavljivanje nacrta dozvole, način obavješćavanja zainteresovanih organa, organizacija i javnosti i rok za dostavljanje mišljenja. Uređuje se i mogućnost dodatnih konsultacija, kao i dostavljanje zahtjeva, nacrta dozvole, dokumentacije i mišljenja stručnoj komisiji.

Član 14 (Stručna komisija): Ovim članom uređuju se obrazovanje i sastav stručne komisije, imenovanje predsjednika i članova, kao i druga pitanja od značaja za njen rad, uključujući uslove koji treba da obezbijede stručnost i nepristrasnost u razmatranju zahtjeva i nacrta dozvole.

Član 15 (Razmatranje nacrta dozvole): Ovim članom propisuje se obaveza stručne komisije da analizira dostavljenu dokumentaciju, mišljenja i podatke relevantne za prekogranični uticaj, kao i da sačini izvještaj sa ocjenom uslova utvrđenih u nacrtu dozvole u zakonom propisanom roku.

Član 16 (Odlučivanje): Ovim članom uređuje se donošenje rješenja o izdavanju ili odbijanju dozvole na osnovu zahtjeva, priložene dokumentacije i izvještaja stručne komisije, utvrđuje rok za odlučivanje, razlozi za odbijanje zahtjeva i pravo na žalbu Ministarstvu.

Član 17 (Sadržaj dozvole): Ovim članom propisuju se obavezni uslovi i elementi integrisane dozvole, uključujući granične vrijednosti emisija, mjere zaštite zemljišta i podzemnih voda, upravljanje otpadom, zahtjeve monitoringa, mjere za uslove rada koji nijesu redovni i druge obaveze operatera potrebne za zaštitu životne sredine.

Član 18 (Uslovi koji se utvrđuju dozvolom): Ovim članom propisuje se da se uslovi dozvole utvrđuju na osnovu zaključaka o najboljim dostupnim tehnikama, uz mogućnost određivanja strožijih uslova kada to zahtijevaju standardi kvaliteta životne sredine. Uređuju se i obaveze monitoringa relevantnih zagađujućih materija i dostavljanja rezultata.

Član 19 (Granične vrijednosti emisija, ekvivalentni parametri i tehničke mjere): Ovim članom uređuje se način utvrđivanja graničnih vrijednosti emisija i drugih uslova dozvole primjenom najboljih dostupnih tehnika, vodeći računa o rasponu nivoa emisija i ekoloških performansi povezanih sa najboljim dostupnim tehnikama. Uređuju se i ekvivalentni parametri, tehničke mjere, indirektno ispuštanje otpadnih voda i provjera nivoa zagađenja.

Član 20 (Izuzeće od primjene nivoa emisija): Ovim članom propisuju se uslovi pod kojima organ uprave može odobriti više granične vrijednosti emisija kada bi postizanje nivoa povezanih sa najboljim dostupnim tehnikama dovelo do nesrazmjerno visokih troškova u odnosu na koristi za životnu sredinu. Uređuju se kriterijumi, obrazlaganje, preispitivanje izuzeća i ovlašćenje Ministarstva za bliže propisivanje metodologije i drugih zahtjeva.

Član 20a (Podsticanje razvoja i primjene novih tehnika): Ovim članom propisuje se da Ministarstvo, kada je to primjereno, podstiče razvoj i primjenu novih tehnika, naročito tehnika utvrđenih u zaključcima o najboljim dostupnim tehnikama, referentnim dokumentima ili nalazima nadležnog centra Evropske unije za inovacije u oblasti industrijske transformacije i emisija.

Član 21 (Emisije gasova sa efektom staklene bašte): Ovim članom propisuje se da se integrisanom dozvolom ne utvrđuju granične vrijednosti emisija gasova sa efektom staklene bašte ako su emisije tih gasova iz postrojenja uređene i usklađene u skladu sa posebnim propisima.

Član 22 (Obaveze operatera): Ovim članom utvrđuju se opšte obaveze operatera koje se odnose na sprečavanje zagađivanja, primjenu najboljih dostupnih tehnika, smanjenje nastanka otpada, efikasno korišćenje energije i resursa, sprečavanje udesa i preduzimanje mjera nakon prestanka rada postrojenja.

Član 23 (Sistem upravljanja životnom sredinom): Ovim članom uvodi se obaveza operatera da uspostavi i primjenjuje sistem upravljanja životnom sredinom u skladu sa relevantnim zaključcima o najboljim dostupnim tehnikama. Uređuje se sadržaj sistema, uključujući ciljeve i mjere za unapređenje ekoloških performansi, popis opasnih supstanci i, kada je primjenljivo, plan transformacije postrojenja, kao i dostupnost informacija javnosti i periodična provjera sistema od strane odgovarajućeg akreditovanog ili licenciranog tijela.

Član 24 (Obaveze operatera nakon izdavanja dozvole): Ovim članom propisuju se obaveze operatera nakon izdavanja dozvole, naročito dostavljanje podataka o rezultatima monitoringa, omogućavanje inspeksijskog nadzora, prijavljivanje nepredviđenih događaja, godišnje izvještavanje i prethodno obavješćavanje organa uprave o planiranim promjenama u radu postrojenja.

Član 25 (Postupanje operatera u slučaju udesa koji značajno utiče na životnu sredinu): Ovim članom propisuje se postupanje operatera u slučaju nezgode ili udesa koji može značajno uticati na životnu sredinu, uključujući obavezu hitnog obavješćavanja nadležnih organa, preduzimanja mjera za ograničavanje posljedica i sprečavanja mogućih budućih nezgoda ili udesa.

Član 26 (Postupanje u slučaju neusklađenosti rada postrojenja sa dozvolom): Ovim članom uređuju se mjere za obezbjeđivanje usklađenosti rada postrojenja sa uslovima iz dozvole. Propisuju se obaveze operatera u slučaju neusklađenosti i ovlašćenja nadležnih organa, uključujući mogućnost obustave rada kada neusklađenost predstavlja neposrednu opasnost po zdravlje ljudi ili životnu sredinu.

Član 27 (Revizija dozvole): Ovim članom propisuje se redovna revizija dozvole svakih pet godina, kao i preispitivanje i, po potrebi, izmjena uslova dozvole nakon objavljivanja novih zaključaka o najboljim dostupnim tehnikama ili nastupanja drugih zakonom utvrđenih okolnosti.

Član 28 (Produženje važenja dozvole): Ovim članom uređuje se produženje važenja dozvole, uključujući rok u kojem operater podnosi zahtjev za produženje i primjenu odredaba zakona koje se odnose na postupak izdavanja dozvole.

Član 29 (Prestanak važenja dozvole): Ovim članom propisuju se slučajevi u kojima integrisana dozvola prestaje da važi, uključujući prestanak na zahtjev operatera, neotpočinjanje rada u propisanom roku i druge zakonom utvrđene razloge.

Član 30 (Prestanak rada postrojenja): Ovim članom propisuju se obaveze operatera nakon prestanka rada postrojenja, uključujući procjenu stanja zagađenja zemljišta i podzemnih voda i sprovođenje potrebnih mjera radi uklanjanja, kontrole, ograničavanja ili smanjenja zagađenja i vraćanja lokacije u odgovarajuće stanje.

Član 31 (Registar izdatih dozvola): Ovim članom propisuje se vođenje registra izdatih integrisanih dozvola od strane organa uprave, javnost registra i ovlašćenje Ministarstva da propiše njegov sadržaj i način vođenja.

Član 32 (Razmjena informacija o prekograničnom uticaju): Ovim članom uređuje se razmjena informacija i konsultacija sa drugom državom kada rad postrojenja može imati negativan prekogranični uticaj, uključujući dostavljanje podataka o zahtjevu i nacrtu dozvole i sprovođenje postupka u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i principom reciprociteta.

Član 33 (Pristup pravdi): Ovim članom uređuje se pravo zainteresovane javnosti da pred nadležnim sudom osporava materijalnu i procesnu zakonitost odluka, radnji ili propuštanja organa uprave u propisanim postupcima. Utvrđuju se uslovi pravnog interesa, položaj nevladinih organizacija, zahtjevi djelotvorne, pravične i blagovremene sudske zaštite, kao i obaveza objavljivanja informacija o raspoloživim pravnim sredstvima.

GLAVA III. POSTROJENJA ZA SAGORIJEVANJE (Članovi 34–51)

Član 34 (Podjela postrojenja za sagorijevanje): Ovim članom vrši se podjela postrojenja za sagorijevanje prema ukupnoj nominalnoj ulaznoj toplotnoj snazi i vrsti goriva, na velika i srednja postrojenja za sagorijevanje, i određuje obuhvat odgovarajućih pravila za ove kategorije postrojenja.

Član 35 (Emisije iz velikih postrojenja za sagorijevanje): Ovim članom propisuju se pravila za ispuštanje zagađujućih materija iz velikih postrojenja za sagorijevanje putem odgovarajućeg dimnjaka i primjena graničnih vrijednosti emisija u zavisnosti od vrste goriva, ukupne nominalne ulazne toplotne snage i drugih relevantnih uslova.

Član 36 (Pravila akumulacije toplotne snage): Ovim članom uređuje se sabiranje nominalnih ulaznih toplotnih snaga dva ili više velikih postrojenja za sagorijevanje koja ispuštaju ili mogu ispuštati otpadne gasove kroz zajednički dimnjak, radi određivanja ukupne snage i primjene odgovarajućih zahtjeva.

Član 37 (Izuzeca od poštovanja graničnih vrijednosti emisija): Ovim članom propisuju se posebni slučajevi u kojima se, uz odobrenje organa uprave i pod zakonom utvrđenim uslovima i vremenskim ograničenjima, može privremeno odstupiti od propisanih graničnih vrijednosti emisija zbog nestašice određenih goriva ili gasa.

Član 38 (Stopa odsumporavanja): Ovim članom uređuje se primjena minimalne stope odsumporavanja za velika postrojenja za sagorijevanje koja koriste domaće čvrsto gorivo i koja zbog karakteristika tog goriva ne mogu ispuniti propisane granične vrijednosti emisija sumpordioksida.

Član 39 (Kvar uređaja za smanjivanje emisija): Ovim članom propisuje se postupanje operatera u slučaju kvara uređaja za smanjivanje emisija, uključujući obavezu smanjenja obima rada,

obustave rada ili prelaska na gorivo sa manjim emisijama ako kvar nije otklonjen u propisanom roku, kao i ograničenje ukupnog trajanja takvog rada.

Član 40 (Monitoring emisija iz postrojenja za sagorijevanje): Ovim članom propisuju se obaveze kontinuiranog monitoringa određenih zagađujućih materija za velika postrojenja za sagorijevanje odgovarajuće snage, uslovi za izuzeće od kontinuiranog mjerenja i dinamika periodičnih mjerenja, uključujući monitoring ukupne žive za postrojenja koja koriste ugalj ili lignit.

Član 41 (Automatizovani sistemi za monitoring emisija): Ovim članom uređuje se godišnja kontrola automatizovanih sistema za monitoring emisija paralelnim referentnim mjerenjima, obavješćavanje organa uprave o rezultatima provjere, kriterijumi za nevažeće podatke i obaveza preduzimanja mjera radi poboljšanja pouzdanosti mjernog sistema.

Član 42 (Evidencija): Ovim članom propisuje se obaveza operatera da vodi i obrađuje evidenciju rezultata monitoringa na način koji omogućava provjeru usklađenosti, da podatke dostavlja organu uprave na zahtjev i da u slučaju prekoračenja preduzme mjere za smanjenje ili obustavu rada. Uređuje se i prijavljivanje prekida rada i mjerenje emisija nakon ponovnog uspostavljanja normalnog rada.

Član 43 (Promjene na velikim postrojenjima za sagorijevanje): Ovim članom uređuje se primjena graničnih vrijednosti emisija u slučaju proširenja ili druge promjene velikog postrojenja za sagorijevanje i propisuje obaveza operatera da bez odlaganja obavijesti organ uprave o planiranim promjenama.

Član 44 (Obuhvat primjene): Ovim članom određuje se obuhvat pravila za srednja postrojenja za sagorijevanje, uključujući postrojenja nominalne ulazne toplotne snage od 1 MW do manje od 50 MW i određene kombinacije postrojenja, kao i kategorije postrojenja na koje se ova pravila ne primjenjuju.

Član 45 (Pravila akumulacije toplotne snage): Ovim članom propisuje se kada se kombinacija dva ili više novih srednjih postrojenja za sagorijevanje smatra jednim postrojenjem i na koji način se njihove nominalne ulazne toplotne snage sabiraju radi primjene zakonskih zahtjeva.

Član 46 (Dozvola i registar srednjih postrojenja za sagorijevanje): Ovim članom propisuje se da srednje postrojenje za sagorijevanje može otpočeti sa radom na osnovu odgovarajuće dozvole, uređuje se minimalni sadržaj zahtjeva za njeno izdavanje i uspostavlja registar srednjih postrojenja za sagorijevanje koji vodi organ uprave i čiji se podaci objavljuju na internetu.

Član 47 (Granične vrijednosti emisija i izuzeća): Ovim članom propisuje se obaveza poštovanja graničnih vrijednosti emisija sumpor-dioksida, oksida azota i suspendovanih čestica iz srednjih postrojenja za sagorijevanje i uređuju se posebna izuzeća i prelazni uslovi za određena postrojenja, u skladu sa njihovom snagom, vrstom goriva i brojem radnih sati.

Član 48 (Strožije granične vrijednosti emisija): Ovim članom omogućava se primjena strožijih graničnih vrijednosti emisija za pojedina srednja postrojenja za sagorijevanje u područjima u kojima su prekoračeni standardi kvaliteta vazduha, kada bi takve vrijednosti doprinijele poboljšanju kvaliteta vazduha.

Član 49 (Monitoring i obaveze operatera): Ovim članom propisuju se monitoring emisija i druge obaveze operatera srednjih postrojenja za sagorijevanje, uključujući učestalost mjerenja u zavisnosti od snage postrojenja, čuvanje podataka i dokumentacije i obavezu preduzimanja potrebnih mjera za održavanje usklađenosti.

Član 50 (Provjera usklađenosti): Ovim članom uređuje se provjera usklađenosti srednjih postrojenja za sagorijevanje sa propisanim graničnim vrijednostima emisija na osnovu rezultata periodičnih ili kontinuiranih mjerenja i utvrđuje obaveza postupanja u slučaju njihovog prekoračenja.

Član 51 (Promjene na srednjem postrojenju za sagorijevanje): Ovim članom propisuje se obaveza operatera da bez odlaganja obavijesti organ uprave o planiranoj promjeni srednjeg

postrojenja za sagorijevanje koja može uticati na primjenljive granične vrijednosti emisija, kao i postupanje organa uprave povodom takve promjene.

GLAVA IV. SPALJIVANJE I SUSPALJIVANJE OTPADA (Članovi 52–60)

Član 52 (Postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada): Ovim članom određuje se obuhvat postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada i propisuju osnovni zahtjevi njihovog rada, uključujući iskorišćavanje proizvedene toplote kada je to moguće i smanjenje količine i štetnosti ostataka.

Član 53 (Zahtjev za izdavanje dozvole za postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje): Ovim članom propisuju se dodatni podaci koje mora da sadrži zahtjev za izdavanje dozvole za postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje otpada, radi dokazivanja da su projektovanje, oprema i način rada usklađeni sa zahtjevima zaštite životne sredine.

Član 54 (Uslovi koji se utvrđuju dozvolom za postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje otpada): Ovim članom propisuju se posebni elementi dozvole za postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada, uključujući vrste i količine otpada koje se mogu tretirati, kapacitet postrojenja, postupke uzorkovanja i mjerenja i dodatne uslove za opasni otpad.

Član 55 (Emisije iz postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada): Ovim članom uređuje se kontrolisano ispuštanje otpadnih gasova i otpadnih voda iz postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada, zabrana razređivanja radi postizanja graničnih vrijednosti i mjere za sprečavanje nekontrolisanog ispuštanja zagađujućih materija.

Član 56 (Monitoring emisija): Ovim članom propisuje se obaveza operatera da obezbijedi monitoring emisija iz postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada, vodi odgovarajuću evidenciju i prati emisije i parametre potrebne za provjeru usklađenosti rada postrojenja sa propisanim zahtjevima.

Član 57 (Prekoračenja rada postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje otpada): Ovim članom ograničava se trajanje rada postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje otpada u slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti emisija i propisuje maksimalno dozvoljeno ukupno trajanje takvog rada tokom godine.

Član 58 (Prihvat otpada): Ovim članom propisuju se mjere predostrožnosti pri dopremanju i prihvatu otpada, obaveze provjere dokumentacije i podataka o otpadu, kao i dodatni zahtjevi za prihvrat opasnog otpada radi sprečavanja ili svođenja negativnih uticaja na najmanju moguću mjeru.

Član 59 (Ostaci nastali nakon spaljivanja ili suspaljivanja otpada): Ovim članom propisuje se obaveza smanjenja količine i štetnosti ostataka nastalih spaljivanjem ili suspaljivanjem, njihovo odgovarajuće recikliranje ili zbrinjavanje i ispitivanje fizičkih i hemijskih karakteristika ostataka kada je to potrebno.

Član 60 (Lista postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada): Ovim članom propisuje se objavljivanje liste postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada nominalnog kapaciteta manjeg od dvije tone na sat i uređuje dostupnost odgovarajućih podataka o radu tih postrojenja.

GLAVA V. ORGANSKI RASTVARAČI (Članovi 61–65)

Član 61 (Postrojenja koja koriste organske rastvarače): Ovim članom uspostavlja se obaveza upisa postrojenja koja koriste organske rastvarače ili proizvode koji sadrže isparljiva organska jedinjenja u odgovarajući registar i uređuju osnovni podaci i postupak vođenja tog registra.

Član 62 (Zamjena opasnih supstanci): Ovim članom propisuje se obaveza zamjene supstanci i smješa sa isparljivim organskim jedinjenjima koje su klasifikovane kao kancerogene, mutagene ili

toksične za reprodukciju manje štetnim supstancama ili smješama, u mjeri u kojoj je to tehnički i ekonomski moguće.

Član 63 (Emisije iz postrojenja koja koriste organske rastvarače): Ovim članom uređuju se obaveze operatera u pogledu ograničavanja emisija isparljivih organskih jedinjenja, poštovanja graničnih vrijednosti emisija i fugitivnih emisija, odnosno primjene odgovarajućeg plana smanjenja emisija kada je to dozvoljeno.

Član 64 (Monitoring emisija iz postrojenja koja koriste organske rastvarače): Ovim članom propisuje se obaveza monitoringa emisija iz postrojenja koja koriste organske rastvarače i dostavljanja godišnjeg izvještaja o potrošnji organskih rastvarača organu uprave u propisanom roku.

Član 65 (Značajna promjena postojećeg postrojenja koje koristi organske rastvarače): Ovim članom utvrđuju se kriterijumi na osnovu kojih se povećanje maksimalnog masenog unosa organskih rastvarača u postojećem postrojenju smatra značajnom promjenom, u zavisnosti od kategorije postrojenja i procenta povećanja emisija.

GLAVA VI. TITANIJUM DIOKSID (Član 66)

Član 66 (Postrojenja koja proizvode titanijum dioksid): Ovim članom propisuje se obaveza monitoringa emisija u vodu i vazduh iz postrojenja za proizvodnju titanijum dioksida radi provjere usklađenosti sa uslovima dozvole, kao i zabrana ispuštanja određenih vrsta otpada iz proizvodnje titanijum dioksida u vodna tijela.

GLAVA VII. ŽIVA, ŽIVINA JEDINJENJA I SMJEŠE ŽIVE (Članovi 67–69)

Član 67 (Živa, živina jedinjenja i smješe): Ovim članom propisuje se zabrana upotrebe žive, živinih jedinjenja i smješa žive u postrojenjima i proizvodnim procesima, uz izuzetke koji su dopušteni samo pod uslovima utvrđenim zakonom i odgovarajućim propisima.

Član 68 (Živa u proizvodnim procesima i novim proizvodima): Ovim članom zabranjuje se primjena novih proizvodnih procesa u kojima se koriste živa ili živina jedinjenja i proizvodnja i stavljanje na tržište novih proizvoda koji sadrže živu, osim u slučajevima i pod uslovima koji su izričito propisani.

Član 69 (Zabrana tradicionalnog rudarstva i obrada zlata): Ovim članom zabranjuje se tradicionalno rudarstvo i obrada zlata, kao i rudarstvo i obrada zlata u malom obimu u kojima se amalgam žive koristi za izdvajanje zlata iz rude.

GLAVA VIII. IZVJEŠTAVANJE (Član 70)

Član 70 (Izrada godišnjeg inventara i izvještavanje): Ovim članom propisuje se obaveza organa uprave da izrađuje godišnji inventar emisija i utroška energenata za velika postrojenja za sagorijevanje, kao i obaveze prikupljanja, dostavljanja i izvještavanja o podacima prema Evropskoj komisiji u rokovima i obimu utvrđenim zakonom.

GLAVA IX. NADZOR (Članovi 71–77)

Član 71 (Nadzor nad sprovođenjem zakona): Ovim članom propisuje se da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu njega vrši Ministarstvo.

Član 72 (Inspekcijski nadzor): Ovim članom propisuje se da inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona zajednički vrše ekološka inspekcija i druge nadležne inspekcije, u skladu sa

propisima kojima su uređeni pojedini segmenti životne sredine, i uređuje njihova međusobna saradnja.

Član 73 (Planiranje inspekcijskog nadzora): Ovim članom uređuje se planiranje inspekcijskog nadzora na osnovu procjene rizika po zdravlje ljudi i životnu sredinu, utvrđuju kriterijumi za određivanje učestalosti nadzora i propisuju intervali nadzora za postrojenja različitog nivoa rizika.

Član 74 (Predmet inspekcijskog nadzora): Ovim članom određuje se šta naročito obuhvata inspekcijska kontrola, uključujući posjedovanje i poštovanje dozvole, sprovođenje mjera zaštite, promjene u radu postrojenja, monitoring i izvještavanje. Uređuje se i sačinjavanje, dostavljanje i objavljivanje izvještaja o zajedničkom inspekcijskom nadzoru.

Član 75 (Inspekcijske mjere): Ovim članom propisuje se postupanje inspektora kada utvrdi kršenje zakona ili uslova dozvole, uključujući nalažanje mjera i rokova za usklađivanje i obavezu ponovnog inspekcijskog nadzora u propisanom roku kada je utvrđena neusklađenost.

Član 76 (Zabrana rada postrojenja): Ovim članom propisuju se slučajevi u kojima inspektor nalaže zabranu rada postrojenja ili njegovog dijela, kao i uslovi pod kojima operater može ponovo otpočeti rad nakon otklanjanja razloga zbog kojih je zabrana izrečena.

Član 77 (Informisanje javnosti o obavljenom inspekcijskom nadzoru): Ovim članom propisuje se obaveza ekološke inspekcije da na internet stranici objavljuje informacije o izvršenim inspekcijskim i zajedničkim nadzorima, sa osnovnim podacima o nadziranom subjektu, utvrđenom stanju, preduzetim mjerama i njihovom izvršenju.

GLAVA X. KAZNE NE ODREDBE (Članovi 78–79)

Član 78 (Prekršajne odredbe): Ovim članom propisuju se prekršaji pravnih lica za povrede obaveza utvrđenih ovim zakonom i novčane kazne za pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu i preduzetnika, kao i druge prekršajnopravne posljedice predviđene za nepoštovanje propisanih obaveza.

Član 79 (Prekršaji odgovornog lica u organu uprave): Ovim članom propisuju se novčane kazne za odgovorno lice u organu uprave ako ne izvrši zakonom propisane obaveze u vezi sa objavljivanjem i obavještavanjem javnosti, izdavanjem dozvole i vođenjem i dostupnošću registra izdatih dozvola.

GLAVA XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (Članovi 80–85)

Član 80 (Podzakonski akti): Ovim članom utvrđuje se rok za donošenje podzakonskih akata potrebnih za sprovođenje zakona i propisuje nastavak primjene određenih postojećih podzakonskih akata do donošenja novih propisa.

Član 81 (Usklađivanje poslovanja): Ovim članom propisuje se rok u kojem su postrojenja kojima je integrisana dozvola izdata prije stupanja na snagu ovog zakona dužna da usklade svoje poslovanje sa novim zakonskim zahtjevima, uz propisani izuzetak.

Član 82 (Obaveze operatera i primjena graničnih vrijednosti): Ovim članom uređuju se prelazne obaveze i izuzeća za određena postojeća velika i srednja postrojenja za sagorijevanje, uključujući evidenciju radnih sati, uslove za primjenu prelaznih režima i vremenska ograničenja za pojedina izuzeća od graničnih vrijednosti emisija.

Član 83 (Početak primjene): Ovim članom propisuje se da se odredbe člana 70 st. 2 do 6 zakona primjenjuju od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Član 84 (Prestanak važenja): Ovim članom propisuje se prestanak važenja Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine danom stupanja na snagu ovog zakona.

Član 85 (Stupanje na snagu): Ovim članom propisuje se da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, uz utvrđeni datum početka njegove primjene.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Sprovođenje ovog zakona neće zahtijevati obezbjeđivanje dodatnih finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore za potrebe njegovog sprovođenja.

Donošenjem ovog zakona unapređuje se postojeći pravni okvir u oblasti industrijskih emisija i obezbjeđuje njegovo dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije, posebno sa Direktivom (EU) 2024/1785 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. aprila 2024. godine o izmjeni Direktive 2010/75/EU o industrijskim emisijama i Direktive 1999/31/EZ o odlaganju otpada.

Finansijske obaveze koje se odnose na usklađivanje rada postojećih industrijskih postrojenja sa propisanim uslovima predstavljaju obaveze operatera postrojenja i ne proizilaze isključivo iz donošenja ovog zakona. Naime, obaveza usklađivanja rada postrojenja sa zahtjevima u oblasti industrijskih emisija postoji na osnovu važećeg Zakona o industrijskim emisijama („Službeni list CG“, br. 17/19, 3/23, 34/24 i 84/24), koji je u primjeni od 2019. godine, tako da su operateri postrojenja na koje se zakon primjenjuje već upoznati sa obavezama koje se odnose na pribavljanje integrisane dozvole, primjenu najboljih dostupnih tehnika (BAT), ispunjavanje graničnih vrijednosti emisija i sprovođenje mjera potrebnih za usklađivanje rada postrojenja sa propisanim uslovima.

Potrebna ulaganja u postojeća postrojenja zavise od vrste i obima industrijske aktivnosti, postojećeg nivoa usklađenosti, primijenjenih tehnologija, zahtjeva utvrđenih integrisanom dozvolom i mjera koje je potrebno sprovesti radi dostizanja propisanih uslova. Stoga će konkretni finansijski iznosi za pojedinačna postrojenja zavisiti od procjene potrebnih mjera i investicija koju sprovodi svaki pojedinačni operater.

Troškove koji nastaju usljed potrebe za unapređenjem tehnoloških procesa, ugradnjom opreme za smanjenje emisija, unapređenjem sistema za monitoring i drugim mjerama potrebnim za ispunjavanje uslova za rad postrojenja snose operateri postrojenja, u skladu sa principom „zagađivač plaća“.

Za organe državne uprave nadležne za sprovođenje ovog zakona ne očekuje se nastanak dodatnih finansijskih obaveza koje nijesu obuhvaćene postojećim budžetskim sredstvima. Poslove praćenja sprovođenja zakona, izdavanja i preispitivanja dozvola, inspekcijskog nadzora i druge poslove iz nadležnosti državnih organa obavljaće postojeće institucije, u okviru svojih zakonom utvrđenih nadležnosti i raspoloživih kadrovskih i finansijskih kapaciteta.